

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/17/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН ДЭЛГЭРХААН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН
ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Ц.Саранчимэг

Утас: 702723204 Цахим хаяг: saranchimegts@audit.gov.mn

**ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Пахим хаяг: www.audit.mn

2024.03.25 № 01/237
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН ДЭЛГЭРХААН СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ХАВСРАН ГҮЙЦЭТГЭГЧ
Х.ЦЭРЭНБАТ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Төв аймгийн Дэлгэрхаан сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Төв аймгийн Дэлгэрхаан сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Төв аймгийн Дэлгэрхаан сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар Дэлгэрхаан сумын ИТХ-ын тогтоолоор татварын болон татварын бус орлогын төлөвлөгөөг 1,932,472.6 мянган төгрөгөөр баталсан нь аймгийн Татварын хэлтсийн мэдээнээс 1,109,255.6 мянган төгрөгөөр дутуу зөрүүтэй, сумын ИТХ-ын тогтоолоор 13 нэрийн орлого батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 8 нэрийн орлого 1,489,462.3 мянган төгрөгөөр тасарсан зэрэг нийт 2,609,196.7 мянган төгрөгийн зөрчил илэрч, тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь дангаараа буюу эсвэл нийтээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг боловч өргөн тархаагүй, санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг”, “иж бүрэн байх” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант оны үйл явцыг санхүүгийн тайланд толилуулсан бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй асуудал гараагүй болно. Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна.

Дэлгэрхаан сум аймгийн “Түүхт ой-Баялаг байгуулалтыг дэмжих” урианы жилийн хүрээнд болон сум байгуулагдсаны 100 жилийн ойг угтсан 100 бүтээлч ажил, “Ногоон сум” аян, “Тохилог хашаа” болзолт уралдаан, Зууны манлай шагай харваачийн нэрэмжит тэмцээн, малчдын зөвлөгөөн, үе үеийн төгсөгчдийн уулзалт, ахмадын зөвлөгөөн, “Авьяас бидний бахархал”, “Нутгийн дууг хэн сайн дуулах вэ” урлагийн наадам, сумын брэнд бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн худалдаа, айрагны баяр, “Алтан намар”, шилмэл мал шалгаруулах арга хэмжээ зэрэг ажлуудыг төлөвлөн хэрэгжүүлсэн байна.

Төв аймгийн Дэлгэрхаан суманд 2023 онд улс, аймаг, орон нутгийн төсөв, орон нутгийн хөгжлийн сан, хувийн хөрөнгө оруулалтаар дараах ажил хийгдсэн байна. Үүнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар сумын шинэчлэл инженерийн дэд бүтцийн ажил 4,000,000.0 мянган төгрөгийн, аймаг, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар Нутгийн удирдлагын ордны шинэ барилга 1,566,018.1 мянган төгрөгийн, орон нутгийн хөгжлийн сангаар баяр наадмын асар 178,898.5 мянган төгрөгийн, аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулалт, хандиваар сумын төвийн өндөрлөг, хаяг, 5-10 ханатай 5 гэр, өв соёлын өргөөний цомцог гэр нийт 121,600.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө бэлтгэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Дэлгэрхаан сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 8 дугаар сарын 22-ны өдрийн хоёр дугаар хуралдааны 03 тоот тогтоолоор сум байгуулагдсны 100 жилийн ойн баяр наадам, арга хэмжээнд зарцуулсан хандивын тайланг хэлэлцсэн байна. Энэхүү тогтоолд баяр наадмын хандивын орлогыг Орон нутгийн хөгжлийн санд 168600.0 мянган төгрөг, кассаар 108,600.0 мянган төгрөгийн эх үүсвэр бүрдүүлсэн байна гэж тогтоосон байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022 оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,220,394.0	582,997.6
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	680,398.3	77,488.6
32	БОГИНО ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	4а, 4б	0.0	0.0
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	356,381.5	408,930.7
34	УРЬДЧИЛГАА	7а, 7б	0.0	0.0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	183,614.1	96,578.4
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	9а	0.0	0.0
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	10	0.0	0.0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,176,788.7	3,250,856.5
37	УРТ ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	11а, 11б	0.0	0.0
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	1,176,788.7	3,250,856.5
39200	Биет хөрөнгө		1,175,824.7	3,206,976.6
39300	Биет бус хөрөнгө	13	964.0	43,879.8
39400	Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/	14	0.0	0.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		2,397,182.7	3,833,854.1
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		0.0	1,114,372.8
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	0.0	1,114,372.8
41300	Өглөг	17а, 17б	0.0	1,114,372.8
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР		0.0	0.0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		2,397,182.7	2,719,481.3
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		2,397,182.7	2,719,481.3
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		579,464.8	579,464.8
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		1,506,702.5	1,829,001.2
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		311,015.4	311,015.4
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		2,397,182.7	3,833,854.1

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022 оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		3,706,416.0	2,231,390.4
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		1,007,454.5	482,417.5
110	Орлогын албан татвар		219,549.5	172,173.2
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		225,295.0	177,918.7
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан		-5,745.6	-5,745.5
113	Хөрөнгийн албан татвар		26,856.2	24,906.1
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		761,048.8	285,338.2
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	566,927.8	776,748.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого		566,927.8	604,847.6
122	Тусламжийн орлого		0.0	171,901.2
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		2,132,033.7	972,224.2
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	2,494,374.7	1,899,630.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		2,269,731.6	1,303,504.4
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		980,719.1	1,300,504.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		276,356.7	405,880.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх		39,552.2	56,256.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		328,269.0	45,469.8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		24,448.0	37,026.3
2105	Нормативт зардал		33,362.4	41,600.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		25,980.0	26,000.0
2107	Томилолт, зочны зардал		3,099.5	4,974.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний		73,420.1	20,754.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		176,231.2	662,542.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,289,012.5	3,000.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		224,643.2	596,125.7
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		1,212,041.2	331,760.3
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		4,099,936.4	0.0
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-		-2,887,895.1	331,760.3

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		3,706,416.0	2,223,377.9
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		1,007,454.5	474,301.0
110	Орлогын албан татвар		219,549.5	164,056.7
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		225,295.0	171,579.6
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-5,745.6	-7,522.9
113	Хөрөнгийн албан татвар		26,856.2	24,906.1
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		761,048.8	285,338.2
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	566,927.8	776,852.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого		566,927.8	604,951.6
122	Тусламжийн орлого		0.0	171,901.2
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		2,132,033.7	972,224.2
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	2,494,374.7	1,899,630.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		2,269,731.6	1,303,504.4
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		980,719.1	1,300,504.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		276,356.7	405,880.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		39,552.2	56,256.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		328,269.0	45,469.8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		24,448.0	37,026.3
2105	Нормативт зардал		33,362.4	41,600.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		25,980.0	26,000.0
2107	Томилолт, зочны зардал		3,099.5	4,974.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,		73,420.1	20,754.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		176,231.2	662,542.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,289,012.5	3,000.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		224,643.2	596,125.7
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		1,212,041.2	323,747.8
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		0.0	0.0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		4,099,936.4	0.0
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		-2,887,895.1	323,747.8

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	5,261,082.6	5,261,082.6
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	23,995.2	23,995.2
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	5,285,077.8	5,285,077.8
9	Тайлант үеийн үр дүн	(2,887,895.1)	(2,887,895.1)
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,397,182.7	2,397,182.7
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,397,182.7	2,397,182.7
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,397,182.7	2,397,182.7
19	Тайлант үеийн үр дүн	331,760.3	331,760.3
20	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,728,943.0	2,728,943.0

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,261,550.0	2,287,025.9
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,370,698.1	993,957.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,367,698.1	990,957.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	416,765.2	385,146.2
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	52,095.7	52,631.7
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	416,309.6	404,846.3
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	30,305.7	30,305.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	40,750.0	40,150.0
2107	Томилолт, зочны зардал	5,638.4	4,974.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,	14,646.6	14,333.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	391,186.9	58,570.4
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,000.0	3,000.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	3,000.0	3,000.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,688,550.1	1,293,068.7
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	202,301.8	-
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,261,550.0	2,323,757.7
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	264,042.2	257,432.2
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,529,566.5	1,888,189.1
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	857,941.3	6,235.1
36	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ	610,000.0	171,901.2
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	-	9,607.4
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	-	46,339.1
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	26	26
620001	Удирдах ажилтан	8	8
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10	10
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3
620004	Гэрээт ажилтан	5	5
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	26	26
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11	11
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТУ)	9	9
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	6	6

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөг/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	58,436.3	122,663.9
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	58,436.3	122,663.9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	45,647.8	112,055.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	21,046.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	3,313.1
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	972.0	-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	300.0	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	44,375.8	87,696.8
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,788.5	10,608.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	9,800.0	-
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,988.5	10,608.0
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	58,436.3	122,663.9
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	58,436.3	122,663.9
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	0	0
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

3.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нийт 1,449.2 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 1,449.2 мянган төгрөгийн алдааг залруулав.

1. Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд Хоршоо хөгжүүлэх сангийн авлагын үлдэгдлийг Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албаны хяналт, шалгалтаар баталгаажуулсан дүнгээс зөрүүтэй тайлагнасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

Аудитаар нийт 2,609,196.7 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс 7,000.0 мянган төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт, 2,602,196.7 мянган төгрөгийн зөрчилд 3 зөвлөмж хүргүүлсэн.

3.2 Төлбөрийн акт

Илрүүлэлт:

1. Дэлгэрхаан сумын Засаг даргын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь авлагын үлдэгдэл 2021 оны өвсний авлагын 7,000.0 мянган төгрөгийг Хүүлэй хааны хишиг ХХК-аас авч барагдуулаагүй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4-д "энэ хуулийн 5.1.3-т заасан санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх зарчмыг дараах байдлаар хэрэгжүүлнэ", 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн "эрх ба үүрэг", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: МУЕА-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн А/95 тоот тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.3.8-д "Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн" гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

3.3 Албан шаардлага

Албан шаардлагагүй болно.

3.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Татварын болон татварын бус орлогын гүйцэтгэлтэй холбоотой

Илрүүлэлт:

1. Дэлгэрхаан сумын ИТХ-ын тогтоолоор 13 нэрийн орлого татварын болон татварын бус орлого 1,932,472.6 мянган төгрөгөөр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 8 нэрийн орлого 1,489,462.3 мянган төгрөгөөр тасарсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д "Төсөв нь Улсын болон Аймаг, нийслэл, хотын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн байх бөгөөд төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-д “хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн “толилуулга”, “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж

Төсвийн орлогын бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хэрэгжүүлж нэр төрлөөр бүрэн биелүүлэх талаар үр дүнд хүрч ажиллах

2.Төсвийн төлөвлөлт гүйцэтгэлтэй холбоотой

Илрүүлэлт:

2.Дэлгэрхаан сумын ИТХ-ын тогтоолоор татварын болон татварын бус орлогын төлөвлөгөөг 1,932,472.6 мянган төгрөгөөр баталсан нь аймгийн Татварын хэлтсийн мэдээнээс 1,109,255.6 мянган төгрөгөөр дутуу зөрүүтэй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Төсөв нь Улсын болон Аймаг, нийслэл, хотын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн байх бөгөөд төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.4-д “төсвийн сар, улирлын хуваарийг баримталж ажиллах” гэж заасны болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж

Татварын болон татварын бус орлогын мэдээг зөрүүтэй мэдээлдэг зөрчлийг арилгаж, мэдээний үнэн зөв байдалд тавих хяналтыг сайжруулах

Илрүүлэлт:

3.Аймгийн Татварын хэлтсийн ирүүлсэн мэдээг санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн орлогын тодруулгатай тулган шалгахад 33.4 мянган төгрөгөөр зөрсөн нь э тайлангийн дүн мэдээнээс 3 нэрийн орлого 1,755.9 мянган төгрөгөөр илүү 3 нэрийн орлого 1,722.8 мянган төгрөгөөр дутуу тус тус зөрүүтэй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Төсөв нь Улсын болон Аймаг, нийслэл, хотын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн байх бөгөөд төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.4-д “төсвийн сар, улирлын хуваарийг баримталж ажиллах” гэж заасны болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж

Татварын болон татварын бус орлогын мэдээг зөрүүтэй тайлагнадаг зөрчлийг арилгаж, санхүүгийн ажилтны үүрэг, хариуцлагыг дээшлүүлэх талаар үр дүнд хүрсэн ажил зохион байгуулах

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д заасан хугацаанд ирүүлж, акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн биелэлтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн дотор Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА,ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛ

4.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

мянган төгрөгөөр

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсантай холбоотой		НББ-ийг буруу хэрэгжүүлсэн		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
									Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг дарга	1	1,449.1					1	1,449.1	1	1,449.1				
Засаг даргын тамгын газар	5	1,518,944.4	1	133,818.6	1	630,755.9	3	754,369.9	5	1,518,944.4				
Дүн	6	1,520,393.5	1	133,818.6	1	630,755.9	4	755,819.1	6	1,520,393.5	-	-	-	-

4.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

мянган төгрөгөөр

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг дарга	4	2,609,196.7	1	7,000.0			3	2,602,196.7				
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	3	66,066.5	2	5,639.1			1	60,427.4				
Засаг даргын тамгын газар	14	443,641.8	3	21,479.5	3	202,919.5	7	205,742.8	1	13,500.0		
Хоршоо хөгжүүлэх сан	1	331,572.7					1	331,572.70				
Эмийн эргэлтийн сан	2	48,216.2	1	16,000.0	1	32,216.2						
Дүн	24	3,498,693.9	7	50,118.6	4	235,135.7	12	3,199,939.6	1	13,500.0	-	-

6.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

мянган төгрөгөөр

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Орон нутгийн хөгжлийн сан	1	456,812.5					1	456,812.5
Дүн	1	456,812.5					1	456,812.5
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн	1	456,812.5	-	-	-	-	1	456,812.5

6.4 Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
	Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Өөрчлөлттэй		
		санал дүгнэлт гаргах	Түвэрт хамрагдах	Аудит хийгээгүй		Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Төсвийн шууд захирагч	2	1	1			1		
Орон нутгийн тусгай сан	4		4					
Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	1	1				1		
Дүн	7	2	5	-	-	2	-	-